Architecturale en artistieke blik op de gevangenis in Leuze-en-Hainaut

24 juni 2014

Inhoud

De gevangenis 2
Een duurzaam gebouw 3
Licht en kleur 3
Een positieve invloed op de gevangenen 4
Een aangename werkomgeving 5
De Projectleiders van DDS & Partners Architects 6
- Dirk Bigaré 6
- Christian Sibilde 6
- Catherine Verdood 7

Plaats voor kunstenaars en kunst in de gevangenis van Leuze 9
- George De Decker 9
- Franca Ravet 11

De kunstenaars 13
- Franca Ravet 14

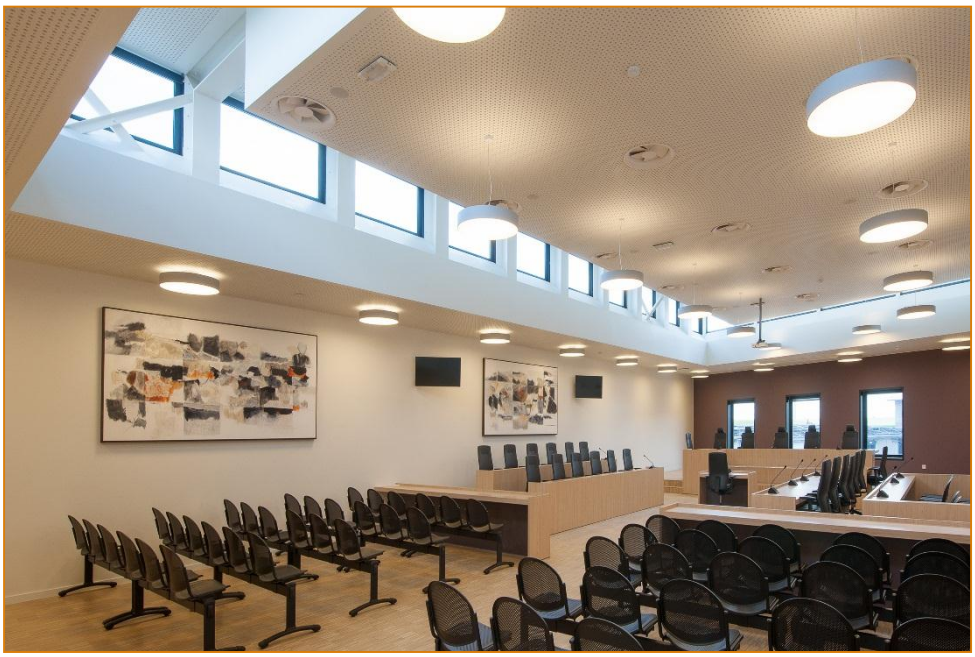
Contactpersonen 16
Technische fiche 17

De nieuwe gevangenis in Leuze-en-Hainaut maakt deel uit van een globaal project voor een humaner gevangenisleven dat de re-integratie van de gedetineerden bevordert. Het gebouw is ontworpen met die maatschappelijke verantwoordelijkheid in het achterhoofd. De architecten en de kunstenaars die betrokken waren bij de totstandkoming van het gebouw, tekenden voor een ontwerp dat voldoet aan de doelstellingen van het Masterplan Gevangenissen.

De gevangenis

De gevangenis in Leuze-en-Hainaut is een van de vier nieuwe gevangenissen die in België in het kader van het Masterplan Gevangenissen zijn gebouwd. De strafinrichting in Leuze bestaat uit drie delen:

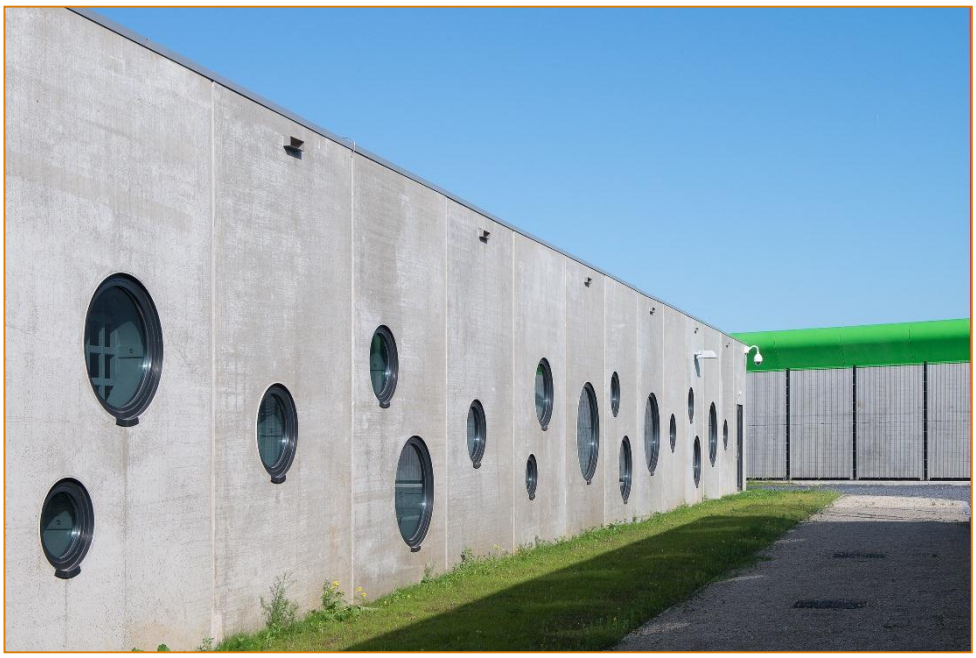
- Het toegangsgebouw uit glas en metaal, dat als ontvangstzone fungeert en in het licht baadt. Op de eerste verdieping bevinden zich kantoren, een zittingszaal, een polyvalente zaal en een beraadslagingszaal.
- Het bezoekersgebouw, waarvan de verschillende ruimtes op een aangename wijze zijn ingedeeld rond een patio.
- Het stervormige hoofdgebouw, waarin de indrukwekkende controlezone (het panoptische centrum) en de vier cellenvleugels zijn ondergebracht.

Een duurzaam gebouw

Het project beantwoordt aan de vereisten van de BREEAM-certificatie, de standaardnorm op het gebied van duurzaam bouwen. Het principe van duurzame ontwikkeling komt bij verschillende aspecten van het project aan bod:

- de keuze van de materialen;
- het plan voor afvalbeheer;
- het gebruik van regenwater;
- de installatie van zonnepanelen;
- een landschappelijke integratie;
- het gebruik van duurzaam isolatiemateriaal.

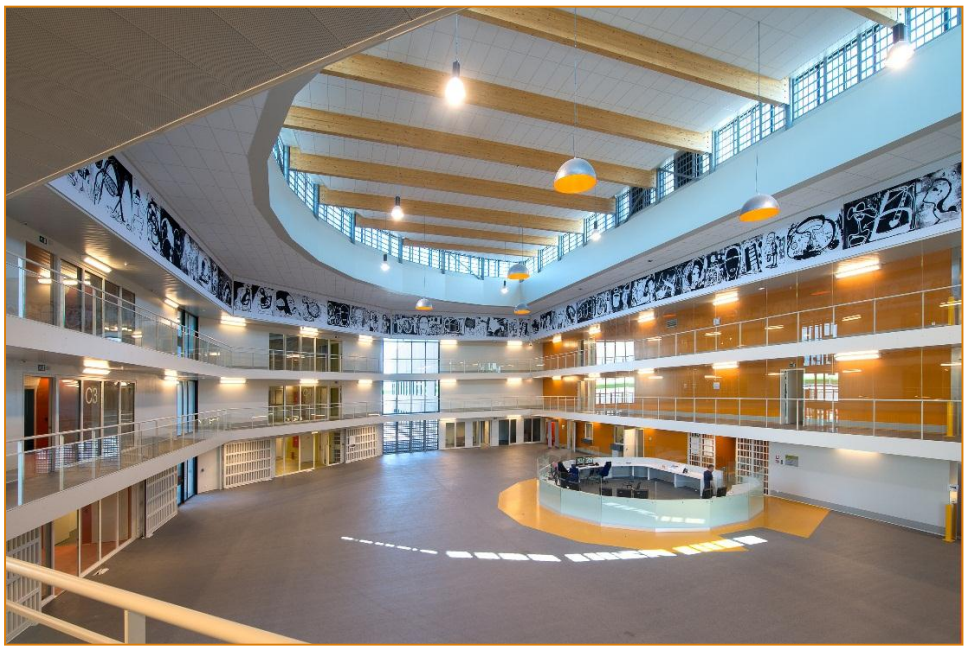

Licht en kleur

Zodra je het hart van de gevangenis binnen stapt, is het meteen duidelijk dat het niet om een 'banale' gevangenis gaat. Opvallend zijn het licht dat overal naar binnen schijnt, en het gebruik van kleuren en kunstwerken.

- Het toegangsgebouw en vooral de ruimtes op de eerste verdieping zijn licht, ruim en toegankelijk.
- In het bezoekersgebouw is alles in het werk gesteld om de ruimtes gezelliger te maken. In de circulatiegangen, die toegang geven tot de verschillende bezoekersruimtes, zitten ronde vensters die geschikt zijn zoals de vijf op een dobbelsteen. Ook al zijn de vensters versterkt met tralies, de gangen baden in het licht – mede dankzij de dakramen. Door de transparante structuur is de bezoekerszaal heel licht en open. Er is een patio en de kinderen die op bezoek komen, beschikken over een ingerichte tuin op hun maat. Bovendien is de vloer van de bezoekerszaal verfraaid met tekeningen.
- In het hoofdgebouw is het panoptische centrum heel ruim, kleurrijk en licht. Hier maken de oranje kleur, het hout tegen het plafond, de zachte maar

indrukwekkende verlichting en het opvallende fresco in het hart van de commandopost de ruimte zo menselijk mogelijk.

Een positieve invloed op de gevangenen

Deze penitentiaire omgeving wil een minder zwaar en meer 'open' gevoel creëren. Ze wil de achteruitgang van de zintuiglijke prikkels van de gedetineerden beperken tijdens hun verblijf in deze 'afgezonderde' wereld. De re-integratiemaatregelen kunnen geen succes hebben zonder een totaalaanpak tijdens de opsluiting. Naast hun leven in hun cel kunnen de gevangenen via korte, open circulatieassen in de gebouwen rondwandelen, naar bijvoorbeeld de sportzaal, de werkplaatsen enz.

Een aangename werkomgeving

Natuurlijk is ook aan het personeel gedacht. De vlotte omgang en de communicatie tussen de verschillende diensten was een prioriteit, enerzijds om de interne uitwisseling te vereenvoudigen en een gebouw zoals dit meer ergonomisch te maken. Anderzijds om de ongeveer driehonderd mensen die hier dagelijks werken een aangename werkomgeving te bieden. Het personeel profiteert dus van het alomtegenwoordige licht en de kleuren die de ruimtes kenmerken. Het was tenslotte de bedoeling van de architecten om een **sober, licht**, **transparant** en **functioneel** complex te creëren. Missie volbracht!

De Projectleiders van DDS & Partners Architects

Dirk Bigaré

Op een creatieve en professionele manier de stadsomgeving beter maken: dat was zestien jaar geleden de hoofdreden voor Dirk Bigaré om architect te worden. Zijn uitdaging vandaag is om in te spelen op de veranderingen op de markt, een hoog niveau van dienstverlening aan zijn klanten te garanderen en hen te blijven verrassen door te innoveren en zo veel mogelijk te blijven evolueren. Het doel: zijn doelpubliek meer comfort bieden. Hij laat zich inspireren door grote wereldsteden en houdt vooral van projecten die nieuwbouw en renovatie met elkaar verzoenen. Dirk Bigaré blijft bijleren, elke dag opnieuw, en vindt het essentieel om "*waarde te creëren met architecturale projecten*". Zijn troeven? Zijn teamgeest, zijn empathie op commercieel gebied, het feit dat hij open staat voor verandering, maar ook zijn ambitie om zich te engageren voor complexe opdrachten. Volgens hem is er een mooie toekomst weggelegd voor de expertise en de ideeën van een team zoals dat van DDS.

Christian Sibilde

Na dertig jaar in het vak beschouwt Christian Sibilde zijn beroep als een middel om op een 'bescheiden' manier een steentje bij te dragen aan de ontwikkeling van onze sociale omgeving. Bij de veelzijdige, grote projecten waaraan hij werkt en die een positieve invloed hebben op onze steden, probeert hij een antwoord te vinden op de grote architecturale uitdagingen van vandaag en morgen: energie en milieu, en de stilistische kwesties. "*Wat zullen onze gebouwen binnen vijftig jaar zijn? Hoe zal men ze waarnemen? Kunnen we dan nog experimenteren binnen de wettelijke, financiële en administratieve regels*?" Tal van vragen die hem bezighouden en hem naar topprestaties stuwen. Hij zegt neen tegen het noodlot en is een geboren optimist. Christian Sibilde laat

zich hiervoor inspireren door "*harmonieuze steden waar het goed leven is, zoals Bordeaux, Berlijn, Parijs of Londen*".

Catherine Verdood

Na de voltooiing van haar opleiding als ingenieur-architect heeft Catherine Verdood in het begin van haar carrière meer technische functies bekleedt. Ze is heel vertrouwd met complexe dossiers van het aanvragen van vergunningen tot het bekomen ervan, het opstellen van lastenboeken en het opvolgen van technische details en de technische coördinatie met studiekantoren en bouwondernemingen. Haar ervaring als kwaliteitsverantwoordelijke heeft haar de mogelijkheid gegeven in contact te komen met alle stakeholders van de bouwsector. De coördinatie van een verscheidenheid van competenties zowel op technisch vlak als op meer algemeen vlak, hebben haar een serieuze bagage gegeven in het beheren van specialisten. Bij DDS & Partners Architects stelt Catherine Verdood uitmuntende teams samen om meer samenhang tussen de projecten te bekomen. Zij heeft de werken van de gevangenis van Leuze-en-Hainaut in zijn globaliteit gesuperviseerd en was dan ook van in het begin van het project aanwezig op de werf.

Plaats voor kunstenaars en kunst in de gevangenis van Leuze

Het is architect Dirk Bigaré (DDS & Partners) die George De Decker heeft gevraagd om een voorstel uit te werken over de integratie van plastische kunst in de nieuwe gevangenis van Leuze-en-Hainaut (opening in mei 2014, vanaf midden juli kunnen er 312 gevangenen terecht).

Het project is samen met Franca Ravet op poten gezet en omvat sculpturen, schilderijen, grafische fresco's en glasramen.

George De Decker

George heeft de reeks 'LE BRUI DE LA PENSÉE' ontworpen. Ze bestaat uit vier sculpturen uit brons, notenhout, aluminium, leder en lood, vier glasramen en twee schilderijen.

LE BRUIT DE LA PENSÉE (I), brons (210 cm) en azobé (710 cm)

De bronzen sculptuur bij de ingang van de gevangenis is een metafoor voor de kracht van de verbeelding. Een getuige van hoe de mens erin slaagt om mentaal te overleven. En dat

is helemaal niet vanzelfsprekend voor gedetineerden die op zichzelf zijn aangewezen. Wat hen rest – in hun opgelegde cocon van eenzaamheid – is hun innerlijke stem.

LE BRUIT DE LA PENSÉE (V), olie op doek, 300 x 150 cm.

LE BRUIT DE LA PENSÉE (VII), glasraam, 472/260 cm.

De schilderijen en de glasramen van De Decker vullen de vier sculpturen aan. Niet de mens staat hier centraal, wel het landschap – waarvan de mens trouwens deel uitmaakt. De verticale figuur van de sculpturen is hier aangewezen op de horizontaliteit. De Decker toont ons geen realistisch universum verstoken van betrokkenheid. Integendeel, dankzij een heel grafisch en ingetogen kleurenpalet 'zuigt' hij de buitenwereld naar binnen in deze wereld achter tralies. Qua vorm is dit schilderij met roostermotief een echo van die tralies.

Franca Ravet

Franca heeft vooral gewerkt aan de serie met grote grafische fresco's 'EVOLUTION MEMORIELLE D'UNE TRACE IDENTITAIRE' die zich rond het panoptische centrum bevinden.

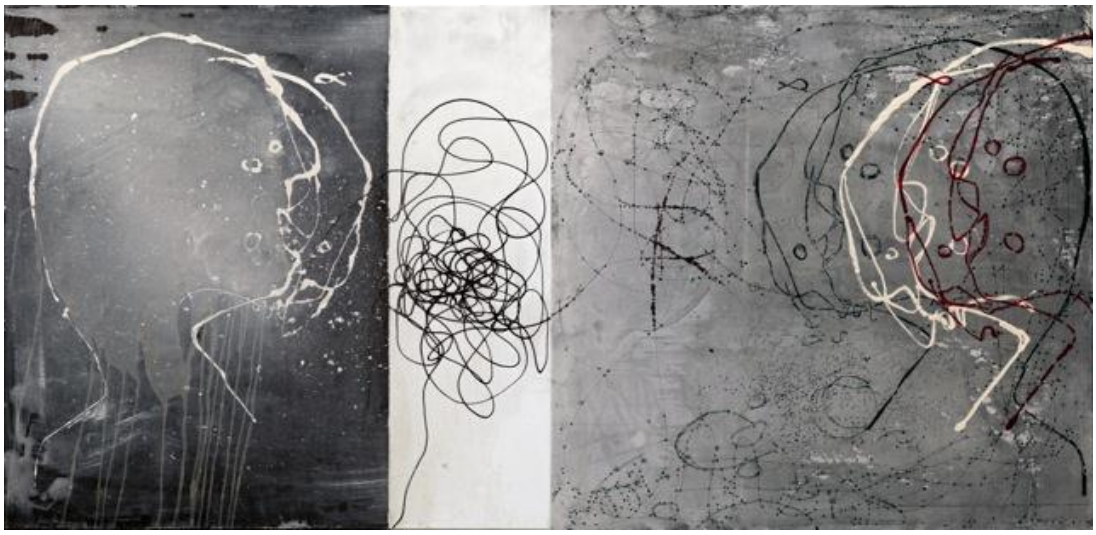

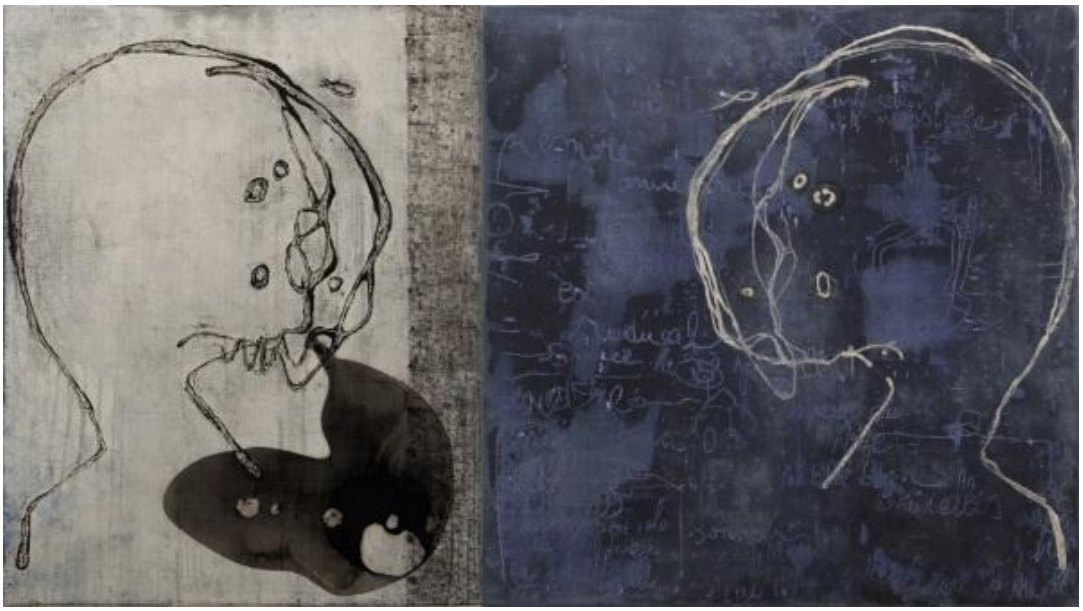

Dit werk is gebaseerd op een unieke identitaire grafische afdruk. In de woorden van de kunstenares: "*Deze grafische afdruk, een soort afbeelding van de magnetische trillingen*

van de hersenen, stelt onder meer vragen over het ontstaan, de overdracht en het vervagen van de informatie die we tijdens ons leven opslaan".

Franca Ravet geeft meer uitleg over haar aanpak: *"Het werk dat ik op bepaalde plaatsen in de gevangenis wou integreren, is niet gericht op de weergave maar eerder op de toestand van dingen die leeft in het gevoel, met een vleugje poëzie en humor. Het stelt vragen bij de afdrukmethode, en speelt tegelijk met vrije figuratie en abstractie. Hierdoor kan iedereen zijn eigen interpretatie geven aan de herhaling, de frequente reproductie van dezelfde daden in ons leven. Maar ook aan het geheugen, omdat het zich ontplooit via projecties, waarbij meer of minder informatie wordt gegeven die het idee moet wekken van de tijd die verstrijkt en meer inzicht geeft door reflectie."*

Trace mémorielle/I.R.M. Impression- Répétition- Mémorisation.

De kunstenaars

George De Decker (°1951) studeerde schilderkunst aan de Academie voor Schone Kunsten in Anderlecht bij Guy Leclerq. Hij exposeerde in verschillende landen, nam deel aan groepstentoonstellingen en heeft een groot aantal solotentoonstellingen op zijn naam staan. Hij studeerde ook aan het Koninklijk Conservatorium in Antwerpen en Brussel, waar hij het diploma notenleer, piano en harmonie behaalde. George studeerde compositie met Willem Kersters in Antwerpen en André Laporte in Brussel. Tussen 1975 en 1980 schreef hij een aantal muziekwerken voor het IEM in Gent, onder leiding van Lucien Goethals. Met 'Lineas y puntos', een werk voor groot orkest en tape, won hij in 1980 de Tenuto compositiewedstrijd. De composities van De Decker omvatten zowel solistisch werk (meestal met klankband) als werken voor symfonische orkesten. Hij heeft ook stukken gecomponeerd voor verschillende kunstdisciplines: film en televisie (dramaseries en kunstdocumentaires, voornamelijk voor de VRT), theater en dans.

In mei 2013 won George De Decker Music for Car Parks! (Concertgebouw Brugge). De jury koos met overtuiging voor de creatie van George De Decker: 'Avec le bruit d'un vol d'oiseaux de nuit qui passe' : vooral het intimistische klanklandschap van George De Decker verraste en intrigeerde de jury. Zijn Music for Car Parks is een spannende opeenvolging van prikkelende geluiden en muzikale frasen die blijven hangen. De

fantasierijke soundscape vermijdt clichés en speelt gepast in op het gevoel van een parking als ruimte tussen binnen en buiten."

Franca Ravet

Opleiding:

Humanités Artistiques in Izel

Graduaat Arts Plastiques in St. Luc Luik

Prijzen:

Gouden medaille Concours Des Trois Arts in Bouillon

Publieksprijs, Parcours D'artistes St Gilles 2000, 2002, 2004

1e Prijs van de jury 'Salon Des Artistes De l'An 2000', België

Jury d'Arts Plastiques 'Salon De Mai 2004'

Jury 'Dessin/Peinture' Academie voor Schone Kunsten van Watermaal-Bosvoorde, 2007

Collecties:

Iskandar Safa, privé en museum

Monique Dorsel en Émile Lanc

Japanse Ambassade in Brussel

Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Unice/Businesseurope

Musée d'Art Contemporain in Virton

Stichting John Cluysenaar

TENTOONSTELLINGEN:

FRANKRIJK (Sedan, Vence, Lille, Strasbourg, Toulouse, Nice)

BELGIË (St. Mard, Brussel; Virton; Glabais; Knokke-Zoute; Namen; Noville-Sur-Mehaigne; Leuven; Aarlen; Gent; Hasselt; Luik; en Museum voor Moderne en Hedendaagse Kunst 'Cardiogramme' in Luik)

LUXEMBURG (Differdange)

ZWITSERLAND (Lausanne, Vevey, Martigny, Verbier)

NEDERLAND (Den Haag, Maastricht)

PORTUGAL (Estoril, Lissabon)

CHINA (Sjanghai)

VS (Miami Beach)

VK (Londen)

Contactpersonen

Dirk Bigaré – DDS & Partners Architects

+32 475 201 933

dirk.bigare@dds-partners.eu

Michel Grossmann - FL Consult

+32 477 337 302

michel@flconsult.be

Cécile Namur - FL Consult

+32 471 861 009

cecile@flconsult.be

George De Decker

+32 475 71 03 70

george.dedecker@gmail.com

http://georgededecker.be

Franca Ravet

+32 497 17 82 91

franca.ravet@gmail.com

www.lagalerie.be/ravet

Technische fiche

Adres	Avenue de l'Europe, 1 A – 7900 Leuze
Eigenaar	Belgische staat
Bouwheer	Regie der Gebouwen
Gebruiker	FOD Justitie
Promotor-aannemer	Consortia DBFM - FPR Leuze
	(Cordeel-Cofinimmo-Willemen)
DBFM	Design – Build – Finance – Maintain
Architecten van het project	DDS & Partners Architects + Assar Architects + Storimans Wijffels Architecten
Duur van het contract	25 jaar (de gevangenis wordt daarna kosteloos overgedragen aan de Belgische staat)
Oppervlakte	14 hectare
Capaciteit	312 cellen (300 mannen + 12 vrouwen)
Beschikbaarheidsvergoeding vanaf 2014	12.061.000 euro/jaar
Duur van de werken	2012 – 2014

Gevangenispersoneel

265 voltijds, waarvan:

- 220 bewakers
- 10 psychologen-sociaal assistenten
- 21 administratieve krachten
- 7 verplegers
- 7 directieleden
- 30 personen voor onderhoud en keukens
- Verschillende externe medewerkers (dokters, tandartsen enz.).